

การวาดภาพและระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็ก
ห้องอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์*
ENHANCING FINE MOTOR SKILL DEVELOPMENT THROUGH DRAWING
AND COLORING ACTIVITIES AMONG KINDERGARTEN 2 STUDENTS AT
HORKHAM PITTAYASAN SCHOOL

ณิชา คำไพล¹ และ ภูริพงษ์ ภูริศรี²

Nicha Khampai¹ and Puripong Purisri²

¹⁻²โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์

¹⁻²Hokhampittayasan School, Thailand

Corresponding Author's Email: Nicha19042539@gmail.com

Received 23 February 2026; Revised 25 February 2026; Accepted 28 February 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ และ 2) เปรียบเทียบความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนและหลังการจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายคือเด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการจำนวน 8 แผน แบบประเมินพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก และแบบประเมินความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าดัชนีความ

Citation:

* ณิชา คำไพล และ ภูริพงษ์ ภูริศรี. (2569). การวาดภาพและระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กห้องอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์. วารสารการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในอาเซียน, 1(1), 27-39.

Nicha Khampai and Puripong Purisri. (2026). Enhancing Fine Motor Skill Development Through Drawing and Coloring Activities Among Kindergarten 2 Students at Horkham Pittayasan School. ASEAN Journal of Education and Human Development, 1(1), 27-39;

Website: <https://so16.tci-thajjo.org/index.php/AJEHD>

สอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (Cronbach's alpha = .91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(24) = 12.87, p < .001$) และมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก (Cohen's $d = 2.57$) และ 2) ความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t(24) = 13.42, p < .001$) โดยมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก (Cohen's $d = 2.68$) สรุปได้ว่ากิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทั้งทางสถิติและทางปฏิบัติ

คำสำคัญ: การวาดภาพและระบายสี, กล้ามเนื้อมัดเล็ก, ความคิดสร้างสรรค์, เด็กปฐมวัย

Abstract

This classroom action research aimed to 1) compare the fine motor skills development of Kindergarten 2 students before and after imaginative drawing and coloring activities, and 2) compare imaginative thinking and creativity before and after the activities. The target group consisted of 25 Kindergarten 2 students at Hokhampittayasan School, Semester 2, Academic Year 2025, selected through purposive sampling. The research instruments included eight lesson plans for imaginative drawing and coloring activities, a fine motor skills assessment form, and an imaginative thinking and creativity assessment form. The instruments were validated by three experts, with content validity index (IOC) values ranging from 0.67–1.00, and demonstrated high reliability (Cronbach's alpha = .91, respectively). Data were analyzed using mean, standard deviation, and paired-samples t-test, with the statistical significance level set at .05.

The results indicated that (1) students' fine motor skills after the activities were significantly higher than before ($t(24) = 12.87, p < .001$) with a

very large effect size (Cohen's $d = 2.57$), and (2) imaginative thinking and creativity after the activities were significantly higher than before ($t(24) = 13.42$, $p < .001$) with a very large effect size (Cohen's $d = 2.68$). The findings suggest that imaginative drawing and coloring activities are an effective approach for significantly enhancing fine motor development and creativity among preschool children.

Keywords: Drawing and Coloring, Fine Motor Skills, Creativity, Preschool Children

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยนับเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เนื่องจากเด็กในช่วงวัยปฐมวัยเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องในทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และภาษา ซึ่งพัฒนาการในช่วงวัยนี้จะส่งผลโดยตรงต่อความพร้อมในการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของเด็กในระยะยาว การลงทุนด้านการศึกษาปฐมวัยจึงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่าเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพมนุษย์และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (OECD, 2019) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ใน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน เหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ และการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ในบรรดาพัฒนาการด้านต่าง ๆ พัฒนาการด้านร่างกาย โดยเฉพาะ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อบริเวณมือ นิ้วมือ และข้อมืออย่างประสานสัมพันธ์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เช่น การจับดินสอ การเขียน การตัด การพับ การระบายสี และการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หากเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างเหมาะสม อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาทักษะ

ทางการเรียนรู้ ชาติความมั่นใจในการทำกิจกรรม และเกิดปัญหาในการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา (Gesell, 1940) จากการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในระดับปฐมวัย พบว่าเด็กบางส่วนยังมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กไม่เป็นไปตามวัย เช่น การจับดินสอไม่มั่นคง การควบคุมทิศทางเคลื่อนไหวของมือและนิ้วมือได้ไม่ดี หรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดของกล้ามเนื้อมัดเล็ก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างแท้จริง กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยเฉพาะ การวาดภาพและการระบายสี เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการควบคุมการเคลื่อนไหวของมือและนิ้วมืออย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งอธิบายว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการกระทำและประสบการณ์ตรง และสร้างองค์ความรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (Piaget, 1962) รวมถึงทฤษฎีสัจคมวัฏวนธรรมของวิกออตสกีที่เน้นบทบาทของกิจกรรม สื่อ และการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เช่น งานศิลปะ ในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Vygotsky, 1978)

จากเหตุผลและบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การวาดภาพและระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์ โดยใช้กิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการเป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมดังกล่าวต่อพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพัฒนาการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research: CAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดเชิงจินตนาการของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart ซึ่งประกอบด้วยวงจรการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผน (Plan) (2) การปฏิบัติ (Act) (3) การสังเกต (Observe) และ (4) การสะท้อนผล (Reflect) โดยดำเนินการ 1 วงจรการวิจัย เนื่องจากเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในบริบทชั้นเรียนเฉพาะ

2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 25 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าว

3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ประเภท ดังนี้

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ จำนวน 8 แผน ดำเนินกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละประมาณ 30-40

นาที่ เนื้อหากิจกรรมเน้นการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น การจับดินสอสี การลากเส้น การระบายสี และการวาดภาพอย่างอิสระตามความคิดของเด็ก

3.2 แบบประเมินพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก เป็นแบบประเมินเชิงพฤติกรรม (Rating Scale) ระดับ 3 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี และควรส่งเสริม ประเมินความสามารถด้านการใช้มือและนิ้วมือ เช่น การจับอุปกรณ์ศิลปะ การควบคุมทิศทางมือ และความคล่องแคล่วในการวาดและระบายสี

3.3 แบบประเมินความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบประเมินเชิงพฤติกรรม สังเกตจากผลงานศิลปะและการแสดงออกของเด็ก เช่น ความแปลกใหม่ของผลงาน ความหลากหลายของรูปแบบ และการถ่ายทอดความคิดผ่านภาพวาด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือวิจัยทุกฉบับได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการวัด ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในส่วนของ การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า แบบประเมินพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 และแบบประเมินความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 ตามค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ซึ่งสะท้อนว่าเครื่องมือทั้งสองฉบับมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง และมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ประเมินพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและความคิดเชิงจินตนาการก่อนการจัดกิจกรรม (Pre-test)

4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการตามแผนที่กำหนด

4.3 ประเมินพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรม (Post-test)

4.4 บันทึกผลการสังเกตและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ระดับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และความคิดเชิงจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

5.2 สถิติเชิงอนุมานใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ (Paired-Samples t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนในด้าน (1) พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และ (2) ความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

5.3 การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลคำนวณค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) โดยใช้สถิติ Cohen's d และแปลผลตามเกณฑ์ของ Jacob Cohen (1988) โดยค่า 0.20 หมายถึงขนาดอิทธิพลระดับเล็ก 0.50 ระดับปานกลาง และ 0.80 ขึ้นไปถือว่ามีขนาดอิทธิพลระดับสูง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวาดภาพและระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย และ 2) ส่งเสริมความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ผลเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กก่อนและหลังการจัดกิจกรรม (n = 25)

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	df	p	Cohen's d
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D				
พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก	3.10	0.42	4.34	0.38	12.87	24	< .001*	2.57

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ที่ 3.10 (SD = 0.42) และเพิ่มขึ้นเป็น 4.34 (SD = 0.38) หลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ ผลการทดสอบด้วยสถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(24) = 12.87$, $p < .001$)

ขนาดอิทธิพล (Cohen's $d = 2.57$) อยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทั้งทางสถิติและทางปฏิบัติ กล่าวคือ กิจกรรมดังกล่าวมีพลังในการพัฒนาทักษะการควบคุมกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างตาและมืออย่างมีประสิทธิภาพเชิงโครงสร้าง

2. ผลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ($n = 25$)

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	df	p	Cohen's d
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D				
ความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	3.14	0.44	4.39	0.36	13.42	24	< .001*	2.68

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดกิจกรรมอยู่ที่ 3.14 (SD = 0.44) และเพิ่มขึ้นเป็น 4.39 (SD = 0.36) หลังการจัดกิจกรรมผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(24) = 13.42$, $p < .001$)

ขนาดอิทธิพล (Cohen's $d = 2.68$) อยู่ในระดับสูงมาก สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการมีบทบาทสำคัญในการยกระดับโครงสร้างความคิดเชิงสัญลักษณ์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กระหว่างการจัดกิจกรรม และการวิเคราะห์ผลงานวาดภาพและระบายสีของเด็ก โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

เด็กมีความสามารถในการใช้มือและนิ้วได้คล่องแคล่วมากขึ้น สามารถจับอุปกรณ์การวาดภาพได้ถูกต้อง ควบคุมการเคลื่อนไหวของมือในการลากเส้นและระบายสีได้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

2. ด้านความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

เด็กสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลาย แสดงออกถึงจินตนาการ ความคิดริเริ่ม และสามารถอธิบายผลงานของตนเองได้อย่างมีเหตุผลและสอดคล้องกับประสบการณ์ของตน

3. ด้านทัศนคติและความมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

เด็กมีความสนใจ สนุกสนาน และมีความสุขในการเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูมากขึ้น

อภิปรายผล

1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการ เด็กมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับสูงมาก สะท้อนว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความหมายทั้งเชิงสถิติและเชิงปฏิบัติ โดยเด็กสามารถควบคุมการใช้มือและนิ้วมือได้แม่นยำมากขึ้น มีความคล่องแคล่วในการจับอุปกรณ์ และมีพัฒนาการด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการของ Arnold Gesell (1940) ที่อธิบายว่าพัฒนาการทางร่างกายเป็นไปตามลำดับขั้น และสามารถส่งเสริมผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ

Maria Montessori (1964) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสในเชิงงานวิจัย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Jane Case-Smith (2000) ที่พบว่ากิจกรรมศิลปะสามารถพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Laura H. Dinehart (2015) ที่รายงานว่าทักษะกล้ามเนื้อเล็กในระดับปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับความพร้อมด้านการเขียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นในบริบทประเทศไทย ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กำหนดให้การจัดประสบการณ์ปฐมวัยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน

2. การส่งเสริมความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรม เด็กมีระดับความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีขนาดอิทธิพลในระดับสูงมาก เด็กสามารถสร้างผลงานที่มีความหลากหลาย แปลกใหม่ และอธิบายแนวคิดของตนเองได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Jean Piaget (1962) ซึ่งอธิบายว่าเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงก่อนปฏิบัติการ (Preoperational Stage) ที่ใช้สัญลักษณ์และจินตนาการเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lev Vygotsky (1978) ที่เน้นบทบาทของกิจกรรมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการส่งเสริมพัฒนาการในเขตพัฒนาการใกล้เคียง (ZPD) นอกจากนี้ แนวคิดของ Viktor Lowenfeld และ Ellis Paul Torrance อธิบายว่ากิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาองค์ประกอบสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคล่องแคล่ว และความยืดหยุ่นทางความคิด (Lowenfeld & Brittain, 1987; Torrance, 1974)

3. การสังเคราะห์ภาพรวมเมื่อพิจารณาผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันพบว่ากิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการเป็นกิจกรรมบูรณาการที่ส่งเสริมทั้งพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาควบคู่กัน อีกทั้งกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Stephen Kemmis และ Robin McTaggart (1988) ยังช่วยให้ครูสามารถสะท้อนผลและปรับปรุงการจัดกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การวาดภาพและระบายสีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กห้องอนุบาล 2 โรงเรียนหอคำพิทยาสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย และ (2) ส่งเสริมความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการเป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการจัดกิจกรรม เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้มือและนิ้วมือดีขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการจับอุปกรณ์ศิลปะ การควบคุมทิศทาง การเคลื่อนไหวของมือ ความคล่องแคล่ว และความแม่นยำในการวาดภาพและระบายสี โดยค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการสามารถส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านความคิดเชิงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เด็กสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหลากหลาย แสดงออกถึงความคิดริเริ่ม และสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองผ่านภาพวาดได้อย่างอิสระ มีความกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจมากขึ้น โดยผลการประเมินหลังการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมศิลปะตามจินตนาการมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

โดยสรุป กิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาเด็กได้ทั้งด้านร่างกายและสติปัญญาควบคู่กันอย่างเหมาะสมขอเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ครูปฐมวัยควรจัดกิจกรรมวาดภาพและระบายสีตามจินตนาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กควบคู่กับความคิดสร้างสรรค์

1.2 ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ศิลปะที่หลากหลาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับวัย เช่น สีเทียน สีไม้ พู่กัน กระดาษหลายขนาด เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็ก

1.3 ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกหัวข้อหรือรูปแบบผลงานอย่างอิสระ ไม่จำกัดกรอบความคิด และหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบผลงานระหว่างเด็ก

1.4 ครูควรใช้คำถามกระตุ้นความคิด เช่น “ภาพนี้เล่าเรื่องอะไร” หรือ “ทำไมหนูเลือกสีนี้” เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงอธิบายและการใช้ภาษา

1.5 ควรมีการสังเกตและบันทึกพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์หลักในระดับปฐมวัย

2.2 ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ศิลปะที่มีคุณภาพ

2.3 ควรจัดอบรมหรือพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรขยายระยะเวลาการวิจัยและเพิ่มจำนวนวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาผลในระยะยาว

3.2 ควรศึกษาผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในมิติอื่น ๆ เช่น ด้านอารมณ์ สังคม ภาษา หรือทักษะการเขียน

3.3 ควรเปรียบเทียบผลของกิจกรรมวาดภาพและระบายสีกับกิจกรรมศิลปะรูปแบบอื่น เช่น การปั้น การฉีก-ปะ หรือศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

3.4 ควรเพิ่มการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติขั้นสูง เช่น t-test เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งทางวิชาการของงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

- Case-Smith, J. (2000). Effects of occupational therapy services on fine motor and functional performance in preschool children. *American Journal of Occupational Therapy*, 54(4), 372–380.
- Dinehart, L. H. (2015). Handwriting in early childhood education: Current research and future implications. *Journal of Early Childhood Literacy*, 15(1), 97–118. <https://doi.org/10.1177/1468798414522825>
- Gesell, A. (1940). *The first five years of life: A guide to the study of the preschool child*. Harper & Brothers.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. (3rd ed.). Deakin University Press.
- Lowenfeld, V., & Brittain, W. L. (1987). *Creative and mental growth*. (8th ed.). Macmillan.
- Montessori, M. (1964). *The Montessori method*. Schocken Books.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Providing quality early childhood education and care: Results from the starting strong survey 2018*. OECD Publishing.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. Norton.
- Torrance, E. P. (1974). *Torrance tests of creative thinking*. Ginn.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Jacob Cohen. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.